

УДК 37.012:651.4/9:002.6

Цитування:

Палеха Ю. І., Зозуля Н. Ю. Гуманізація професійної підготовки фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи за умов дистанційного навчання. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 2. С. 108–114.

Palekha Y., Zozulia N. (2022). Humanization of professional training specialist of information, library, and archival affairs under distance learning. *Library Science. Record Studies. Informology*, 2, 108–114 [in Ukrainian].

Палеха Юрій Іванович,

кандидат історичних наук, професор,
професор кафедри інформаційно-аналітичної
діяльності та інформаційної безпеки
Національного транспортного університету
<https://orcid.org/0000-0001-8060-8590>
Paleha_Yu@ukr.net

Зозуля Наталія Юрївна,

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційно-аналітичної
діяльності та інформаційної безпеки
Національного транспортного університету
<https://orcid.org/0000-0002-0180-1219>
nzozulya@ukr.net

ГУМАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ІНФОРМАЦІЙНОЇ, БІБЛІОТЕЧНОЇ ТА АРХІВНОЇ СПРАВИ ЗА УМОВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Мета роботи – визначити тенденції функціонування вищої освіти в галузі соціальних комунікацій і сутність гуманізації професійної підготовки фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справ за умов вимушеного дистанційного навчання здобувачів освіти в часи оголошення воєнного стану. **Методологія дослідження** передбачає застосування загальнонаукових методів та системного методу дослідження. **Наукова новизна** роботи полягає в розширенні уявлень про онлайн-навчання, стратегічні підходи, що формують інклюзивний клімат онлайн-курсу, здатний підтримувати когнітивні й афективні відмінності, що співіснують у межах підготовки фахівців. **Висновки.** З'ясовано, що система професійної підготовки потребує відчутної оптимізації, перегляду педагогічної парадигми реалізації ефективного навчально-виховного процесу, посилення уваги до вивчення основ загальної культури, формування економічної, правової, політичної, психолого-педагогічної та інформаційної культур. Науково обґрунтована необхідність гуманізації професійної підготовки майбутніх фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи. Особливу увагу звернено на активізацію формальної та неформальної онлайн-освіти, усвідомлення внутрішньої потреби й одночасно об'єктивної необхідності мобільного саморозвитку, уміння адекватно й динамічно контактувати з оточенням та із самим собою. Встановлено, що гуманізація пропонує чіткі, практичні підходи до онлайн-підготовки, що створюють інклюзивний клімат онлайн-навчання, здатний підтримувати когнітивні й афективні відмінності, що співіснують у межах курсу закладів вищої освіти. Визначено, що гуманізація освіти актуалізує проблему вдосконалення управлінської культури майбутніх фахівців на основі розробки особистісно орієнтованих технологій, забезпечує умови особистісного розвитку здобувача освіти, його психологічного захисту та самореалізації в професійній діяльності, сприяє підвищенню інтелектуального потенціалу, формуванню світогляду, економічних, правових та політичних знань і свідомості, духовних зразків поведінки, моралі.

Ключові слова: гуманізація, професійна підготовка, онлайн-курси, культурно-відповідальне навчання, фахівці з інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

Palekha Yury,

Ph.D. in Historical Sciences,
Professor of the Department of Information-Analytical
and Information Security of National Transport University

Zozulia Nataliia,

Ph.D. in Philological Sciences,
Associate Professor of the Department of Information-Analytical
and Information Security of National Transport University

HUMANIZATION OF PROFESSIONAL TRAINING SPECIALIST OF INFORMATION, LIBRARY, AND ARCHIVAL AFFAIRS UNDER DISTANCE LEARNING

The goal of the work. To determine the trends in the functioning of higher education in the field of social communications and the essence of the humanization of professional training of specialists in information, library and archival affairs, under conditions of forced distance learning of students during martial law. **The research methodology** consists in the application of the scientific methods and systematic method of research. **The scientific novelty of the work** is to expand the understanding of online learning, strategic approaches that create an inclusive climate of the online course, able to maintain cognitive and affective differences that coexist in training specialists in information, library and archival affairs in higher education. **Conclusions.** It was found that the system of professional training requires significant optimization, revision of the pedagogical paradigm of effective educational process, increasing attention to the study of the basics of general culture, the formation of economic, legal, political, psychological, pedagogical and informational cultures. Scientifically substantiated need for humanization of professional training of future specialists in information, library and archival affairs, special attention is paid to providing formal and informal online education, awareness of internal needs and at the same time objective need for mobile self-development, ability to adequately and dynamically communicate with others and yourself. It has been established that humanization supplies the strict, practical education strategy for online education, which creates an inclusive online course environment, which is able to support the cognitive and affective differences, that coexisted within the courses of the high education institutions. It is defined that the education humanization actualizes the issue of the improvement of the organizational and management of the future specialist culture on the basis of self-oriented technologies development, ensures self-developing conditions for the student, for his self-realization in professional activity, contributes to the growth of the mental potential, philosophy formation, moral behavior pattern.

Keywords: humanization, professional training, online courses, culturally responsible training, specialists in information, library and archival affairs.

Актуальність теми дослідження. Сьогодні підвищення професіоналізму керівників інформаційної, бібліотечної та архівної сфери за умов неспровокованої і віроломної атаки росії на Україну не можливе без фундаментальної гуманізації управління, всієї системи їхньої підготовки. Гуманістична мета освіти вимагає постійного перегляду її змісту, що має передбачати не тільки освоєння новітньої науково-технічної інформації, а й формування гуманітарних особистісно розвивальних знань й умінь, пізнання основ загальної культури, виховання економічної, правової, політичної, психолого-педагогічної та інформаційної культур. На сучасному етапі розвитку українського суспільства основною ідеєю концепції вищої освіти мусить стати виховання емоційно-ціннісного ставлення

до світу й людини в ньому, донесення до здобувача освіти ідей патріотизму, гуманізму, історичної пам'яті, свободи особистості, а також системи морально-етичних почуттів, що визначають її дії в різноманітних ситуаціях.

На сьогодні розвиток сучасної освіти лише незначною мірою демонструє тенденцію до гуманізації. Поняття гуманізації, прояснене агресивними намірами московитів щодо т. зв. демілітаризації та денацифікації України, що жорсткого порушують норми міжнародного права та становлять загрозу для євроатлантичної безпеки, набуло величезної актуальності.

Аналіз досліджень і публікацій. Теоретичний аналіз наукових джерел дав змогу встановити, що фундаментальну основу підготовки майбутніх

фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи заклали дослідження, здійснені в контексті професійної підготовки фахівців з позицій філософії освіти (В. Андрущенко, Г. Балл, В. Кремень, С. Силкіна, О. Шульга та ін.), неперервної професійної освіти (С. Гончаренко, І. Зязюн, С. Сисоєва та ін.), удосконалення навчального процесу в закладах вищої освіти (А. Алексюк, В. Білогур, Я. Болюбаш, А. Вербицький, В. Козаков та ін.), професійної підготовки майбутніх фахівців (Ю. Бойчук, О. Дубасенюк, М. Євтух, В. Наумчук, В. Ягупов та ін.), професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи (Н. Гайсинюк, С. Дубова, С. Кулешов, Н. Кушнарченко, О. Матвієнко, І. Прокопенко, М. Слободяник та ін.).

Водночас актуальним є дослідження особливостей професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи з урахуванням провідних сучасних тенденцій дистанційної освіти та вимог суспільства в умовах протистояння з ординськими завойовниками.

Мета дослідження – визначити та науково обґрунтувати принципи гуманізації змісту дистанційної освіти, моделі гуманізованого онлайн-викладання, створення інклюзивного клімату онлайн-курсу у взаємодії розвитку творчості й особистості, її психологічного захисту та професійного становлення фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

Виклад основного матеріалу. В основу сучасної системи професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи покладені прогностичні аспекти розвитку змісту сучасної професійної освіти, досить широко використані в Національній доктрині розвитку освіти (2002), Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») (1993), Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки (2020), Законі України «Про інформацію» (1992), Національній програмі інформатизації (1998), Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні (2013), Доктрині інформаційної безпеки України (2017), стандартах вищої освіти України зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», що є системою орієнтирів і поглядів на роль, організацію та функціонування інформаційної сфери в Україні на довгостроковий період з урахуванням розвитку держави та світового досвіду.

З урахуванням положень, викладених у зазначених нормативно-правових документах, ми встановили, що професійна підготовка майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи повинна здійснюватися з урахуванням

провідних сучасних тенденцій: гуманізації, фундаменталізації, забезпечення неперервності освіти, міждисциплінарності й інтернауковості, інтелектуалізації та динамізації знань.

Ми керуємося тим, що професійна підготовка майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи передбачає: розуміння предметної галузі та професійної діяльності, володіння спеціальними фаховими компетентностями й інтелектуальними засобами пізнання; здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; уміння використовувати методи систематизації, пошуку, збереження, класифікації інформації для різних типів контенту й носіїв; вправність використовувати сучасні прикладні комп'ютерні технології, мотивацію на використання традиційних та новітніх інформаційних і комунікативних технологій, програмного забезпечення, мережових і мобільних технологій для вирішення професійних завдань; володіння загальнопрофесійними знаннями, уміннями та навичками адаптуватись до нових соціально-економічних і політичних реалій сучасного конкурентного середовища, що забезпечують ефективність провадження професійної діяльності; високий рівень правової культури та самосвідомості, психологопедагогічне мислення, творчу направленість та індивідуальний стиль професійної діяльності.

Гуманізація освіти стає одним із важливих принципів реалізації Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття»), де визначено, що гуманізація освіти «полягає в утвердженні людини як найвищої соціальної цінності, найповнішому розкритті її здібностей та задоволенні різноманітних освітніх потреб, забезпеченні пріоритетності загальнолюдських цінностей, гармонії стосунків людини і навколишнього середовища, суспільства і природи», а гуманітаризація освіти «покликана формувати цілісну картину світу, духовність, культуру особистості і планетарне мислення» [3].

Гуманізація професійної підготовки студентів мусить включати в себе логіку переходу від технократичної до антропологічної її парадигми, розкривати залежність процесу підготовки майбутніх фахівців у закладі вищої освіти від ступеня спрямованості освітнього процесу на особистість студента, орієнтацію на особистісну компоненту, інноваційний підхід до проблем виховного процесу.

Гуманізація освіти є досить масштабною в часі здійснення та складною за структурою, це процес морально-психологічної перебудови людини, внутрішньої переорієнтації системи духовних цінностей, усвідомлення власної гідності й цінності іншої людини, формування почуття любові до своєї Батьківщини, осягнення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та

необхідності його розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні, відповідальності та причетності до її минулого, теперішнього й майбутнього.

У сучасних наукових дослідженнях гуманізацію освіти розглядають як соціально-педагогічний феномен, що відображає нинішні суспільні тенденції в побудові й функціонуванні системи освіти [6]. Так, М. Добрускін [4] визначає гуманізацію як сукупність філософських, гносеологічних, психологічних, соціально-культурних і дидактичних поглядів, що окреслюють цілі й завдання закладів вищої освіти в підготовці й вихованні майбутнього фахівця як творчої особистості.

Необхідність гуманізації професійної освіти зумовлена зміною ролі вищої школи як соціального інституту, який сьогодні покликаний готувати не тільки професіоналів, а насамперед широкоосвічених особистостей, з високим рівнем загальної культури, патріотів своєї держави, з активною громадянською позицією. Така тенденція означає необхідність підвищення загальнокультурного рівня майбутніх фахівців, які матимуть кращі соціально-психологічні якості та високий рівень управлінської культури.

Узагальнюючи різні підходи до системи гуманітарної підготовки майбутніх фахівців, проф. Валентина Воронкова визначає її комплексний характер, вказує, що ця підготовка повинна «проводиться безперервно упродовж навчання, передбачати не лише вивчення актуальних проблем філософії, політології, соціології, правознавства, культурології, а й етичне, естетичне виховання, управління психічним станом особистості; вона мусить охоплювати всі кафедри і всі дисципліни» [2].

На сьогодні нові реалії дистанційного навчання за умов військового стану вимагають певного перегляду гуманізації професійної освіти, теоретико-методологічною базою якої мусить бути вчення про людину й гуманізм, що має загальнолюдський характер.

Коли справа доходить до онлайн-освіти, більшість дискусій обертається навколо взаємодії, мотивації та активної участі здобувачів освіти у віртуальному викладанні та навчанні. Онлайн-викладачі діляться методами адаптації навчальних стратегій та методів при розробці своїх курсів, щоб залучити студентів до вагомого досвіду онлайн-навчання. Проте в цих дискусіях, як правило, не завжди враховують ключовий складник, що визначає успіх таких стратегій і методів, – включення «людського» елемента в онлайн-навчання.

Зокрема, питання, що рідко обговорюють, полягає в тому, як олюднити навчальний досвід здобувачів освіти, щоб вони могли ефективно спілкуватися зі своїми педагогами й однолітками протягом навчальних семестрів. Американські вчені

Кларк і Майер називають це принципом «персоналізації», коли онлайн-викладачі використовують розмовний і ввічливий тон та впроваджують дружній голос у матеріали курсу, що призводить до кращих результатів навчання. Науковці також стверджують, що включення усного та друкованого тексту до онлайн-курсів, де викладачі використовують розмовний тон, дуже допомагає студентам «налаштувати відповідну обробку інформації» [1].

Використання мультимедійних відеореєстрів, у яких викладачі використовують дружній та ввічливий тон для лекцій та наводять відповідні особисті приклади для студентів, має велике значення для досягнення мети гуманізації онлайн-навчання. Хоча студенти відвідують онлайн-курси передусім для навчання, інформація не обов'язково має бути представлена у формальній, пасивній та безособовій формі. Здобувачі позитивно реагують на доброзичливий тон викладача, його турботу про них, оскільки бачать у ньому одностороннє, з яким вони з великою пошаною спілкуються. Цей метод, своєю чергою, надихає їх взаємодіяти з контентом, який, зазвичай, транслюють за допомогою формальних текстових чи мультимедійних засобів.

Нерідко проста присутність викладача має вирішальне значення для навчання студентів, особливо на онлайн-курсах, сприяє розвитку й контролю за когнітивними та соціальними процесами, спрямованими на досягнення результатів навчання, значущих для здобувача освіти як на особистому, так і на освітньому рівнях. Викладацька присутність, зазвичай, розглядається як модераторська присутність, але вона виходить за межі дискусійних форумів, включаючи всі типи зворотного зв'язку, який студенти отримують від свого викладача, явно чи неявно. Всі дії, що виконує викладач до та під час онлайн-курсу, можуть ставати все більш ефективними, якщо здобувачі освіти відчують присутність свого метра в навчальних матеріалах, а також у його діях. Діалог з викладачем на онлайн-курсах можна розглядати як сполучний елемент, що культивує науково-навчальне співтовариство студентів і викладачів, у якому здобувачі освіти відчують постійний зв'язок зі своїми однокурсниками, а також педагогом.

За сучасних умов край важливим є створення інклюзивного навчального середовища, використання підтримувального тону в спілкуванні та встановлення дружнелюбних взаємовідносин між педагогом і здобувачами освіти, яким необхідно надавати психологічну підтримку в разі переживання негативних психічних реакцій і станів, сприяти їх емоційному розвантаженню. Особливо не повинні почуватися ізольованими та без належної уваги вимушені переселенці, які залишились без даху над головою.

На сьогодні онлайн-курси можливі як у межах формальної, так і неформальної освіти. Оскільки попит на онлайн-курси в неформальній освіті зростає, гуманізація може стати важливим підґрунтям для підтримки охочих навчатись у досягненні їхніх академічних цілей. Здобувачів освіти, які нині навчаються на онлайн-курсах, стає все більше. Фактично майже тридцять відсотків проходять принаймні один онлайн-курс на українських навчальних платформах: Prometheus, Edera, ВУМonline, Wisecow, Дія. Цифрова Освіта. Попит на онлайн-курси серед здобувачів освіти має значні наслідки для майбутнього навчання. Щоб забезпечити максимальний успіх, закладам освіти потрібно оперативно адаптуватися до потреб учасників освітнього процесу, оскільки ці потреби швидко змінюються відповідно до вимог часу.

Викладачі, які працюють онлайн, мусять продумати, як за нинішніх умов розробити новий курс, з урахуванням військового стану в країні та інших обставин життя здобувачів освіти, які вимушені поєднувати роботу, волонтерську діяльність, службу в територіальній обороні та навчання, а також сприяти виконанню завдань, що спонукають їх поділитися своїм досвідом. Онлайн-викладачам необхідно спочатку встановити довірливі стосунки зі студентами, перш ніж очікувати виразну взаємодію на рівних. Володіння розумінням того, як дистанційно створити інклюзивний клімат у групі, реально включити всіх її членів в активне суспільне життя країни, стає нині важливою запорукою якісної підготовки онлайн-викладачів та встановлення взаємодовіри між усіма учасниками навчального процесу.

На сьогодні в закладах вищої освіти особливу увагу приділяють студенто-орієнтованому навчанню, за якого професійна освіта спрямована на розвиток індивідуалістичної культури, що спрямовує здобувачів самостійно орієнтуватись в складних незвичних ситуаціях, сприяє їх конкурентоспроможності та досягненню поставлених цілей. Нагальною в гуманізованому середовищі стає практика впровадження *культурно-відповідального навчання*, за якого навчальне середовище створюють так, щоб бути інклюзивним, більше цінувати колективістські культурні архетипи та забезпечувати, щоб усі здобувачі освіти почувалися включеними до навчального процесу. Культурно-відповідальне навчання передбачає створення такого соціально-психологічного клімату, який характеризується взаємодовірою, задоволенням від спілкування, почуттям захищеності, безпеки та комфорту, обопільної підтримки в процесі вивчення курсу за рахунок встановлення приязних відносин між викладачем і здобувачем освіти, формування атмосфери співчуття та співпраці. Важливо створити атмосферу турботи та

довіри, за якої студенти вірять, що педагог знає їхні проблеми та підтримує їх, робить усе можливе, щоб навчання було більш ефективним.

Довірливе спілкування виникає швидше, якщо викладачі постають перед студентами передусім як звичайні люди, не дистанціюючи себе в ролі педагогів. Але акт гуманізації не передбачає «надмірного обміну». Викладачеві не потрібно ділитися всіма своїми проблемами, хоча в певних ситуаціях це допомагає студентам, коли ми говоримо про власні труднощі, а іноді й про власні невдачі. Розповідаючи життєві історії, героїчні вчинки захисників Вітчизни, боротьбу українського народу із загарбниками, викладач завойовує довіру студентів і допомагає їм побороти почуття невпевненості в собі та страху викриття, який відомий також як «синдром самозванця» [5].

Гуманізація пропонує чіткі, практичні стратегії онлайн-навчання, які створюють інклюзивний клімат онлайн-курсу, здатний краще підтримувати когнітивні й афективні відмінності, що співіснують у межах курсів підготовки в закладах вищої освіти. Гуманізація має бути в основі відносин між викладачем і студентом, виступаючи сполучною ланкою між ними. Стратегії гуманізації передбачають використання вітальних візуальних ефектів, теплої асинхронної спілкування для створення перших позитивних вражень, надання в разі необхідності першої психологічної допомоги під час переживання негативних психічних реакцій і станів, встановлення довіри між викладачем та студентами, культури турботи в онлайн-середовищі. Щоб використати потенціал, який пропонує гуманізована дистанційна освіта, професорсько-викладацький склад закладів освіти мусить тримати студентів у центрі прийняття рішень та інвестувати в їхній професійний розвиток з метою підготувати кращих з них викладачами, які в подальшому зможуть якісно викладати онлайн.

У світлі досліджуваної проблеми гуманізація професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи мусить бути спрямована на:

- всебічний розвиток особистості, забезпечення належних умов її психологічного здоров'я, своєчасне, систематичне надання психологічної та соціально-педагогічної підтримки всім учасникам освітнього процесу. Що гармонійнішим буде загальнокультурний, соціально-моральний та професійний розвиток майбутнього фахівця, то більш творчим і креативним він стане у професійній діяльності;

- формування в здобувачів освіти основ гуманістичного світогляду та духовних цінностей цивілізованого світу. Впровадження в процес їх підготовки гуманітарних технологій сприятиме

підвищенню комфортності й ефективності умов розвитку особистості майбутнього фахівця;

- необхідність виведення розвитку студентів за межі свого «Я» і найближчого соціуму, що дасть змогу їм усвідомити проблеми країни, всього людства, відчути причетність до природи й суспільства, відповідальність за їх стан і розвиток, виховати любов до Батьківщини, відданість своєму народові;

- заміну репродуктивної за характером пізнавальної діяльності студентів на дослідницьку практику. Підвищення професійної компетентності майбутніх фахівців, їх мобільності сприятиме прийняттю інноваційних процесів, підвищенню рівня їх загальної, правової, економічної, психолого-педагогічної та інформаційної культури;

- актуалізацію шляхів удосконалення управлінської культури майбутніх фахівців на основі розробки особистісно орієнтованих технологій. Необхідно забезпечити умови особистісного розвитку здобувача освіти, його самореалізацію в професійній діяльності з метою підвищення розумового потенціалу, формуванню світогляду, духовних зразків поведінки;

- набуття процесом гуманітарного, соціально-морального та професійного розвитку особистості такого характеру, коли в майбутнього фахівця прокидається усвідомлене прагнення до самовдосконалення і самореалізації.

Наукова новизна роботи полягає в розширенні уявлень про онлайн-навчання, стратегічні підходи, що створюють інклюзивний клімат онлайн-курсу, здатний підтримувати когнітивні й афективні відмінності, що співіснують у межах підготовки фахівців.

Висновки та перспективи подальших розвідок у зазначеному напрямі. Нинішня війна помітно

вплинула на психічний стан українського суспільства, і це актуалізує потребу в гуманізації освіти. Система професійної підготовки фахівців потребує відчутної оптимізації, зміни педагогічної парадигми, реалізації ефективного навчально-виховного процесу й забезпечення належних умов для психологічного здоров'я кожного його учасника. Водночас реформування вищої освіти в галузі соціальних комунікацій доцільно здійснювати з урахуванням провідних світових тенденцій функціонування вищої освіти, насамперед гуманізації навчального процесу як одного із найважливіших пріоритетів розвитку, що гарантує подання неогнітивних компонентів навчання через довірливі стосунки між викладачем і студентом, а також спільнотою, сприяючи спілкуванню, співпереживанню, бажанню вдосколюватись.

Визначено та науково обґрунтовано процеси гуманізації навчання як важливі сучасні тенденції функціонування системи вищої освіти у сфері інформаційної, бібліотечної та архівної справи; запропоновано заходи з удосконалення організації онлайн-навчання.

Оскільки з кожним роком для досягнення мети гуманізації онлайн-навчання в закладах вищої освіти пропонують все більше онлайн-курсів, необхідно робити подальші зусилля щодо інвестування в якість онлайн-освіти, створення інклюзивного клімату в групах, вивчення передового досвіду та інновацій. У перспективі можливі нові дослідження, присвячені стратегіям розробки навчальних програм, а також технологіям, що допоможуть олюднити досвід як студентів, так і викладачів в онлайн-курсах. Зрештою, онлайн-навчання – це діяльність не лише поодиноким пізнавальна, а й така, що має соціальні конотації у вебсередовищах.

Список використаних джерел

1. Clark R. C., Mayer R. E. E-learning and the science of instruction: Proven guidelines for consumers and designers of multimedia learning. San Francisco, CA : Pfeiffer, 2011.
2. Воронкова В. Гуманізація освіти, науки, політики, влади, суспільства. *Філософія освіти*. 2008. № 1–2 (7). С. 204–220.
3. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття») : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.1993 № 896. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.03.2022).
4. Добрускин М. Е. Концептуальные основы гуманизации и гуманитаризации высшего технического образования. *Гуманізація і гуманітаризація вищої технічної освіти* : зб. пр. Всеукр. наук.-метод. конф. Харків, 2000. С. 5–6.
5. Sandi Mann. Why Do I Feel Like an Imposter?: How to Understand and Cope with Imposter Syndrome. Audible Audiobook. Free with Audible trial| UCLAN / University of Central Lancashire. United Kingdom. Sep. 10, 2019.
6. Чистовська І. П. Гуманізація та гуманітаризація навчально-виховного процесу у вищих технічних навчальних закладах. URL: http://novyn.kpi.ua/2008-1/14_Chistovska.pdf (дата звернення: 12.03.2022).

References

1. Clark, R. C., Mayer, R. E. (2011). E-learning and the science of instruction: Proven guidelines for consumers and designers of multimedia learning. San Francisco, CA: Pfeiffer [in USA].
2. Voronkova, V. (2008). Humanization of education, science, politics, government, society. *Filosofiya osvity*, 1–2 (7), 204–220 [in Ukrainian].
3. State National Program "Education" ("Ukraine of the XXI Century"): postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 03.11.1993 № 896. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
4. Dobruskin, M. E. (2000). Conceptual foundations of humanization and humanitarization of higher technical education. *Gumanizatsiya i gumanitarizatsiya vishchoї tekhnichnoї osviti: zbirnik prats'*. Vseukraїns'ka naukovo-metodichna konferentsiya. Kharkiv, 5–6 [in Ukrainian].
5. Sandi Mann. (2019). Why Do I Feel Like an Imposter?: How to Understand and Cope with Imposter Syndrome. Audible Audiobook. Free with Audible trial| UCLAN. University of Central Lancashire. Sep. 10 [United Kingdom].
6. Chystovs'ka I. P. (2008). Humanization and humanitarization of the educational process in higher technical educational institutions. Retrieved from: http://novyn.kpi.ua/2008-1/14_Chystovska.pdf [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 12.03.2022
Отримано після доопрацювання 11.04.2022
Прийнято до друку 18.04.2022*

УДК 37.018.43:004

Цитування:

Кошелева О. Б., Кравчук О. А., Цисельська О. В. Формування моделі надання освітніх послуг ЗВО в умовах воєнного стану. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 2. С. 114–122.

Kosheleva O., Kravchuk O., Tsyselska O. (2022).. Formation of the model for the provision of educational services of ZVO in the conditions of marital state. *Library Science. Record Studies. Informology*, 2, 114–122 [in Ukrainian].

Кошелева Оксана Борисівна,
старший викладач Київського національного
університету культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0002-1653-2103>
renisenb@ukr.net

Кравчук Олена Анатоліївна,
викладач Київського національного університету
культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0001-7893-5840>
elenovetochka@gmail.com

Цисельська Оксана Володимирівна,
викладач Київського національного університету
культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0002-2869-2454>
e-mail: 2013pk@ukr.net

ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ЗВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Мета статті – дослідити процес формування моделі надання освітніх послуг ЗВО в умовах воєнного стану. **Методологія дослідження** полягає в застосуванні загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема аналізу і синтезу, порівняння, узагальнення, системно-структурного та статистичного аналізу. **Наукова новизна**. Сформовано модель надання освітніх послуг ЗВО та визначено способи організації освітнього процесу в умовах воєнного стану. **Висновки**. Належна організація дистанційного навчання полягає в забезпеченні безперервного підключення до мережі «Інтернет»,